

gradimo naše pote in ceste, ter z ozirom na odnose, ki pri nas vladajo, posebno pa tudi z ozirom na razmah dela pri nas, ki ne dopušta, da bi ljudje lenuharili pri izvrševanju kuluka po javnih cestah, odklanjamo vaš način popraviljanja in napravljanja cest in potov kod najslabši in najbolj neprimeren.

Socialna krivičnost kuluka.

Se ena stvar je, o kateri se ni vodilo dovolj računa, a to je, da je zakon o kuluku in pravilnik, kakoršen je, tudi socialno skrajno krivičen. Kako morete zahtevati od človeka, ki danes sam sebe in svojo družino s svojim delom težko preživlja, da bo 14 dni v letu žrtvoval na kuluku? Plačati itak ne more. To je tudi stran, katere se ni dovolj uvaževalo niti v zakonu, niti v pravilniku. Omenil sem že tudi, da je zakon v nasprotju s še postoječim našim zakonom. Mi torej načelno odklanjamo ta način popraviljanja in napravljanja potov in cest.

Mi zahtevamo, da vlada ta zakon in pravilnik ukinе in da izvrši svoje obveznosti, ki izvirajo iz obstoječih naših veljavnih zakonov, nič več in nič manje. Kakor mi moramo plačevati po zakonu one znane nekdanje deželne doklade, tako naj bo v veljavi tudi cestni zakon za vojvodino Kranjsko in občinski zakon za bivšo vojvodino Štajersko, po katerem mora na primer na Štajerskem za gradbo novih potov in cest dežela prispevati 50 odstot. in za vzdrževanje in popravilo okrajnih cest 1. in 2. razreda po eno tretjino vseh stroškov. Deželne doklade je pač prevzela država, obveznosti pa ne.

Vlada naj izpolni svoje obveznosti.

V ministrstvu za javna dela in njegovo sekcijo v Ljubljani je prišla cela vrsta uradnih vlog od okrajnih zastopov v Ptuj, Mariboru, Celju itd., kjer se je zahtevalo, da se po zakonu poravnajo dolgovi za popravilo in napravo cest od leta 1921 naprej. Ti dolgovi se niso plačali, čeravno jih je vlada po zakonu dolžna plačati. Po zakonu so se doklade predpisovale in tudi že povečale, vlada pa svoje dolžnosti ne vrši. Mi imamo glede poprave potov različno prakso, in vemo, da je vsak drugi način popraviljanja in napravljanja cest, slabši, kakor je naš. Tudi gospod minister notranjih zadev je priznal, da je način popraviljanja in napravljanja potov po kuluku slab. Ako je slab, potem ga moramo vedno v interesu države in prebivalstva odstraniti in nadomestiti z dobrim. To je za mene nekaj samoobsebi umevnega.

Zahtevamo dobre zakone.

Vi govorite vedno tako vznemirjeno in navdušeno o ujedinenju. In kaj delate? Dobrih zakonov za elo državo ne proširjate, proširjate same slabe, dobre pa ukinjate. Ujedinenje pa mi razumemo tako, da se dobri zakoni proširjajo in uporabljajo za celo državo, in ako bi vi gospodje iz vladne večine čitali in kritično premotili cestni zakon za bivšo vojvodino Kranjsko, bi videli, da vam ni treba sestavljati nobenega novega zakona in pravilnika, ampak samo ta cestni zakon prinesiti pred narodno skuščino. Seveda je treba pri tem tudi samouprave posameznih pokrajin. Meni se pa zdi, da vi ne boste sprejeli našega dobrega zakona, ki ga imate že gotovega in ki se je v praksi obnesel, ampak, da boste popravili vaš zakon ali vsaj vaš pravilnik k temu zakonu. Ako popravite pravilnik, potem vam praktično predlagam, da ga prilagodite nekako našim zakonom s tem, da daste državljanom tudi samostojnost v občini in okrajih. Drugič zahtevamo, da noben državljan ne bo šel delati izven svoje občine, tretjič pa, da bo denar, ki se bo plačeval namesto fizičnega dela,

ostal v občinskih blagajnah. Ako to napravite, potem imate verjetnost, da bo narod sprejel tudi ta pomanjkljivi zakon.

Omeniti moramo še, da pri izvajanju kuluka one občine v Bosni in Hercegovini in Vojvodini, ki so imele kuluk, svojega denarja za popravilo cest niso dobile.

Edino stari cestni zakon je sprejemljiv.

Imel bi še omeniti nekatere druge nedostatkke. Toda nam zadostuje, da je bilo resnično to, kar smo mi od vsega početka trdili, da je način zakona o kuluku pogrešen in pravilnik pomanjkljiv. Mi smo doživeli sijajno zadoščenje, da se je to z ministrskih klopi od strani obeh ministrov tako za javna dela, kakor za notranje zadeve, priznalo. Kaj je torej treba? Treba je v glavnem, kakor že omenjeno, celi zakon o kuluku s pravilnikom vred odpraviti in pa sprejeti moderni cestni zakon za bivšo vojvodino Kranjsko, ki ga imamo. To je za nas edino sprejemljivo! Če pa v drugih pokrajinah rabijo kuluk, naj se nedostatki in ostrine zakona in pravilnika o kuluku ublažijo in doseže oni cilj, ki ga je minister hotel doseči. Tako se bo onemogočilo, da bi posamezni ljudje iz hudobije ali nevednosti, ali strankarskih razlogov zlorabljali nepopolen zakon ali nepopolen pravilnik. Vas od vladne večine pozivamo, da priznate, da ste delali pogrešno, da je vaše delo slabo vplivalo na narod. Ako ne priznate in ne popravite, boste morali sami nositi vse posledice in vso odgovornost, ki iz tega izvira.

Pod silnim pritiskom opozicije je minister za javne zgradbe pred glasovanjem o interpelaciji izjavil, da bo popolnoma predelal pravilnik in ga predložil v oceno in presojo vsem klubom pred uveljavljanjem. Dalje je izjavil, da se v nekaterih pokrajinah kuluk tudi v bodoče izvajal ne bo. Zanimivo je bilo, da gospoda bivšega ministra Pucelja pri tej važni seji zopet ni bilo. Doma lagati, v Beogradu pa nič ali le škodo delati, to je navada pri samostojnih.

Do 20. februarja

naj vse krajevne organizacije SLS vpošljejo tajništvu SLS v Mariboru poročila o občinih zbora, sezname krajevnih odborov, nabiralne pole in prispevke, kakor je to bilo naročeno v okrožnici z dne 7. decembra 1923. Zelo veliko število krajevnih organizacij je svojo strankino dolžnost z največjo točnostjo izvršilo. Krajevna organizacije, ki naročenega še niso izpolnile, prosimo in pozivamo, da to storijo vsaj

do 20. februarja!

V disciplini je moč organizacije.

Tajništvo SLS v Mariboru.

Varst o in p moč vojnim žrtvam.

Letos bo 10. obletnica največjega zločina nad človeštvom — svetovne vojne. Dobra štiri leta je trajal krvavi ples in sedaj, ko smo že v šestem letu takozvanega miru, pač ne vemo, ali naj bolj obžalujemo one žrtve, ki trohijo v neznani zemlji, ali pa one, ki tu med nami trpijo in propadajo na posledicah vojne.

lica. Da je pozneje proti starejšemu policaju Aleš Blaž svojo izjavo zanimal, to se je vsem zelo sumljivo zdelo.

«Gospod Aleksander Delmonte, prosim povejte nam svoje dogodščine v «Mirnem dolu» in svoje strokovno mnenje o takoiimenovanih «posmrtnih delih» pisatelja Aleša Blaža!»

Gospod Aleksander Delmonte se je prijazno smehljaj, njegove oči so razumno in bistro gledale, njegove kretnje so bile samozavestne in prepričevalne, pa umerjene, elegantne. Poznalo se mu je, da je član akademije, pa tudi da je že naprej prepričan o uspehu svojega govora.

Pripovedoval je predzgodovino tožbe in kako je prišel založnik Ivan Dvoržak k njemu po pomoč. Z dostojno skromnostjo je omenil, da je priznan strokovnjak v slovstvenih vprašanjih, skliceval se je na svojo slovstveno-zgodovinsko razpravo, objavljeno v «Časopisu za umetnost», in s šaljivo kretnjo opozoril sodni dvor, da ima zelo fin nos za «posebnosti velikih duhov».

Nato je nadaljeval:

«Bil sem poleg, ko je čudni gost prišel v hotel «Pri solncu». Ze tistokrat sem izrazil mnenje, da si je morebiti slavni Aleš Blaž dovolil nedolžno prevarico ter se proglasil za rajnega. Iz kakršnihkoli razlogov: Veliki možje so vsi čudaki. Zato se nisem prav nič zavzel, ko je prišel gospod založnik Ivan Dvoržak k meni. Koj sem se lotil dela. Moje mnenje o sorodnosti med slovstveni izdelki enega in istega pisatelja poznate. Poudarjam le tole. Zame je bilo že tistokrat, ko so dela izšla pri Ivanu Dvoržaku, nepobitno gotovo, da jih je pisal Aleš Blaž. Drugo vprašanje pa je, kedaj jih je napisal. Če so dela nastala po smrti Aleša Blaža, tedaj Aleš Blaž še ni umrl, mora še nekje živeti. In v tej sme-

Ko se je mir zajamčil z raznimi pogodbami, so države prevzele tudi obveznosti, da skrbijo vsaka za sebe za svoje vojne žrtve, ki so njeni državljani. Invalidsko vprašanje je obvezno za vsako državo in vlado. — Vladi lahko ocenjujemo po tem, kako danes skrbijo za invalide in ravno naša vlada v tem pogledu ne kaže potrebnih pozornosti in lahko rečemo, tudi dovoljne človečnosti ne. To je žalostno, v marsičem tudi sramotno in sedaj bi morali vsi pravični zastopniki ljudstva postaviti vse moči, da se popravi, kar se še popraviti da.

Drugod, in če pogledamo tudi v Avstrijo, ki je bila tedaj v najtežjem položaju, vidimo, da so že iz prvega začetka čisto drugače skrbeli za invalide, kot pa pri nas. Drugod so se v svrhu pregleda invalidov postavile posebne pregledne postaje tako, da so imeli poškodovanci in bolniki vseh vrst pred seboj vedno zdravnika-specialista (izvedenca). Posebni oddelki so bili za pljučno, srčno, živčno bolne, za ohromele, pohabljenе in v vseh kočljivih vprašanjih so tudi postaje oddale svoje izvedeniško mnenje o predstavljenju, pri nas je pa ena in ista zdravniška komisija odločevala glede vseh mogočih trpinov in poškodovancev vojne.

Če se tudi ne oziramo na to, da so v takih preglednih komisijah bili tudi slabi zdravniki in med njimi predvsem Wranglovci, ki v rusko-carski vojski niso imeli nobenega smisla za vzvišeno človečansko in zdravniško dolžnost, mora biti vendar vsem očito, da ena in ista zdravniška komisija ne more pravilno odločati glede vsake bolezni.

Postopanje s priznanimi invalidi je pri nas sramotno in ker so bili prvi početki reševanja invalidskega vprašanja površni in slabi, je ostalo še vse polno vojnih žrtv brez pomoči in celo brez priznanja, da dolguje njim človeška družba in država odškodnino ali vsaj pomoč za posledice vojne škode in trpljenja.

Zlasti med našim kmetiskim ljudstvom je mnogo invalidov, za katere se nihče ne briga. Naš kmet je prišel iz vojne ter je takoj vse svoje moči posvetil delu. V skrbeh in delu ni niti mislil na razne invalidske preglede, delal je in delal, dokler ga niso zrušile posledice vojnih bolezni in ran. Eden na primer je imel 1918 grižo, dolgo ni občutil nobenih posledic, sedaj se pa naenkrat pojavljajo bolečine in težave v želodcu in črevesih, ki močno znižujejo delazmožnost kmetkega poklica in katere zdravniki spoznajo za posledice prebojele griže. — Drugemu je zopet krogla prodrla prsni koš zadaj pod lopatico ter izstopila spredaj pred ključnico, neposredno poleg prsne kosti. Skozi leta in leta je opravljal vsa kmetška dela, sedaj pa naenkrat občuti pritisk pri srcu in težave pri delu. Zdravnik ugotovi glasen šum nad veliko odvodno cevjo srca, ker je brezdvomno brazgotina zgrabila cev ter jo vleče k sebi. Vse težave sicer izginejo po večdnevni mirni legi in zdravljenju, a kdo povrne temu bolniku stroške za zdravljenje in pa primanjkljaje v delazmožnosti, ki se vedno večajo? — Težkih slučajev invalidov, ki pa niso priznani ter ne uživajo nobene podpore, bi lahko navedli dolgo vrsto. Zdravniki lahko dajo iz svoje prakse vse polno izvidov in ugotovitev o posledicah vojnih bolezni in poškodb.

Invalidi, ki niso invalidi, hodijo od zdravnika do zdravnika, zapravljajo kmetije, a zamanj iščejo mesto, kamor bi se lahko obrnili za pomoč. Najmanjše in najnižje zahtevajo, a še to zaman: invalidske podpore ne potrebujejo, zahtevajo pa po vsej pravici brezplačno bolniški oskrbo, kakor jih napadejo vonje posledice ter odvrnejo od dela. Poznamo slučaje, ko so se taki bolniki obrnili na pokrajinsko upravo s prošnjo za brez-

ječe obnašanje in posebič dejstvo da je pobegnil, ko je povedal svoje ime, to se je zdelo vsem zelo sumljivo. Znoel človek recimo, so dejali, ki bi si bil nadel v svoji zmešani domišljiji ime pravkar umrlega velikega pisatelja, bi ne bil zbežal, ampak bi bil kdove kaj še vse povedal in bi dokazoval, da je res Aleš Blaž ita. — Nič čudnega bi ne bilo, je poudarjal gospod Aleksander Delmonte, če je recimo Aleš Blaž na kakršnikoli način spravi med svet, da je Aleš Blaž umrl. Kajti veliki duhovi imajo včasih čudne muhe. Kakor rečeno, človek se nam j zdel sumljiv, pa morali smo o stvari, ker bi se nam bila javnost smejala, če bi bili stopili pred njo z našimi domnevanji. Šele ko je gospod Ivan Dvoržak izdal tri nova, «posmrtna» dela Aleša Blaža, smo spet o tem govorili. Dalje pa bo povedal itak gospod Aleksander Delmonte sam.

«Vi ste torej prepričani, po tem kar ste doživeli tisti večer v hotelu «Pri solncu», da Aleš Blaž ni umrl?»

«Po tistem prizoru že sem sumil, da je čudni gost pisatelj Aleš Blaž sam. Danes pa sem o tem prepričan.»

Završalo je po dvorani, hrup je nastal po hodnikih, spodaj na cesti so se čuli glasovi «Priče so dokazale, da Aleš Blaž ni umrla, šime Blaž se je nervozno pogovarjal s svojim zagovornikom, sodniki so si šepetali, državni pravdnik pa se je zmagošlavno smehljajal.

Gruča prič je prišla na vrsto. Organist in pevovodja mestne cerkve, dva moška, ki sta Aleša Blaža ob pogrebu iztirala iz cerkve, in oba policaja, ki sta tistokrat posegla v preprič.

Iznova je vzbudilo živahno zanimanje pripovedovanje obeh moških, ki sta tirala Aleša po stopnicah. Tudi njima, sta pravila, je neznanec izpovedal, da se piše Aleš Blaž. Njuno izjavo je potrdil tudi mlajši po-

ri sem iskal dalje. Povedal sem vam že svoje mnenje o njegovi «smrti». Lotil sem se Aleševih rokopisov, jih primerjal in predvsem našel, da je pisava v vseh rokopisih, tudi v tistih, ki so nastali po pisateljevi «smrti», popolnoma enaka. Kemično sem preiskal črnilo, s katerim so bila pisana njegova poslednja dela, in sem dočkal, da je pisava k večjemu leto dni stara. Moja raziskovanja je potrdil tudi priznani kemik in tule vam predlagam njegovo tozadevno izjavo. Našel sem tudi, da je papir rokopisov — pravkar omenjenih — komaj nekaj čez leto star. Tukajle je izjava papirnice!

Vse to je vedno jasneje dokazovalo, da je Aleš Blaž še živ. Kajti od njegove «smrti» sta do danes minili že dobri dve leti! Pa nisem še bil zadovoljen. Šlo je za mojo čast in za čast kraljevske akademije. Zasedoval sem, odkod so prišli rokopisi. Sled je peljala v «Mirni doli», kmetisko posestvo uro vožnje z vlakom oddal. Tam sta živela neki gospod Hinko Brglez in njegova žena Lenka. Zvedel sem, da je bil Hinko Brglez svojčas sluga pri Alešu Blažu, po gospodarjevi smrti pa da je neznan kam izginil. Dal sem moža opazovati in sem zvedel marsikaj zanimivega iz njegovega življenja. Moje domnevanje se je vedno bolj utrjevalo. In nekega dne sem ga šel obiskati.

Manjkalo mi je namreč le še enega člena v verigi dokazov, ali se bavi ta gospod s pisateljevanjem in kaka je njegova pisava. Imel sem srečo. Iznemadil sem ga pri pisanju — mimogrede bodi omenjeno, da sem seve našel istega gospoda, ki je prišel v vežo «Pri solncu» — in sam osebno in na lastne oči sem se prepričal, da je njegova pisava natančno ista ko v rokopisih pisatelja Aleša Blaža. In ko sem gospodu povedal v obraz, da je on Aleš Blaž. — mi ni ugovarjal.

(Dalje prihodnjič).

plačno zdravljenje. Čakali so par mesecev, potem pa dobili odgovor, da se prošnji sicer ne more ugoditi, a da se bo zadeva odstopila sodišču, ki bo dalo prošilca uvrstiti v — nadpregledni seznam invalidov. Kakor znano, dolguje vlada invalidom milijone, izdatke za invalide izpušča iz proračunov, invalidske zadeve odstopa sodni jam in sedaj se doseže višek krivic nad vojnimi žrtvami s takimi odgovori.

Gotovo ni kmetske občine, kjer ne bi bilo mož, ki trpijo na posledicah vojne, in zato je ravno tako v interesu kmetskega stanu kakor v pomoč in zadoščenje vojnim žrtvam, da se narodni poslanci z vso vmeno zavzamejo za to, da se s zakonom odredi brezplačno zdravljenje za one, o katerih zdravniki izjavijo, da trpijo na posledicah vojne, a niso tako premožni, da bi sami nosili vse stroške in izgube vsled zmanjšane delazmožnosti.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Z rimsko pogodbo v parlamentu ne gre posebno gladko. V posebnem odboru so se radikali poslužili umazane goljufije, da so jo lahko sprejeli. Nemški poslanec namreč ni hotel glasovati, radikali so pa poslali mesto njega na glasovanje enega od svojih poslancev, če tudi Nemci za to niso dali nobenega pooblastila. — Skupščina je dobila tudi spomenico predsednika bivše samostojne reške vlade, ki poziva v imenu človečanstva in pravice, naj skupščina ne jemlje Reki mednarodno priznane samostojnosti. — Pašič je bolan že od kar je prišel iz Rima, sedaj je pa ravno tako politično zbolel tudi zunanji minister in razprava o rimski pogodbi se je odgodila, če tudi bi bil za njo že skrajni čas.

Po dogovoru mora namreč Jugoslavija sprejeti sporazum najkasneje 20 dni po podpisu, to je do 16. t. m. Ostane torej samo še par dni in zato so vsi krogi precej radovedni, ali bosta ozdravela oba, ali samo dr. Ninčič. Radi bolezn dr. Ninčičeve se tudi še ni pričelo delo za trgovsko pogodbo z Italijo. Ta pogodba bo zelo obsežna in bo najbrž vsebovala tudi prometno konvencijo. Urejena bodo tudi vsa vprašanja, ki so posledica likvidacije pod Avstrijo nastalih razmer, pa so danes ostala še nerešena. Delalo se bo najprej v oddelkih. Računa se, da bo komisija delala najmanj mesec dni. Od italijanskih delegatov so nekateri že v Beogradu, ostali pa pridejo prihodnje dni; bo jih skupaj nad 20.

Priprave za nastop opozicijskega bloka so dolgotrajne, a dobro napredujejo. Konec je odvisen od demokratske stranke. Če zmaga v njej Davidovičeva struja proti Pribečeviću, je gotovo, da se bo dalo z njo v načelnih vprašanjih doseči sporazum, v kolikor je tak sporazum neobhodno potreben, da more opozicija po padcu radikalne vlade prevzeti vodstvo države in državo postaviti na druge temelje, boljše in trdnjše, kakor so centralistični. Ni to lahko delo. Zato ne smatramo dolgotrajnosti pogajanj za slabo znamenje. Nasprotno! To je samo znak, da se vodijo pogajanja resno, premišljeno in da bodo tudi držala, ako se posrečijo. Razburjenje radikalov ob prihodu odposlancev Radičeve stranke v Beograd dokazuje, da tudi radikalna stranka resno računa z nastopom opozicijskega bloka. Kakor hitro se doseže med opozicijskimi krogi sporazum, je usoda radikalne vlade zapečatena. Prihod poslancev HRSS v narodno skupščino ne bo le dal opoziciji ogromne večine, ki potem vsak trenutek lahko zruši radikalno vladno, marveč bo tudi razkrojil doseženo vladno večino, vladni blok, pa tudi na radikalni klub bo vplival razkrojevalno.

V skupščini se nadaljuje proračunska razprava. Jugoslovanski klub izjavlja: »Sestava budžeta samega, neupoštevanje potreb najširših slojev ljudstva, neenakost glede razdelitve kreditov in bremen na posamezne pokrajine nas uverjavajo, da je popolnoma upravičena naša zahteva po finančni samostojnosti posameznih pokrajin. Potom finančne samostojnosti si bo vsaka pokrajina uredila svoje gospodarstvo z ozirom na potrebe in v okviru svoje gospodarske moči, prenehalo bo zapostavljanje in izkoriščevanje posameznih pokrajin, nastopilo bo zadovoljstvo in neka zdrava tekma vseh pokrajin, ki bo le v dobrobit države.«

Obtožnico proti bivšemu ministru dr. Lazi Markoviču je podpisalo 56 poslancev, ker pravi pravilnik, da zadostuje 50 podpisov. Najmanj podpisov so dali demokraci. Z obtožbo pa gotovo ne bo nič, ker so se vsi radikali razven poslanca Rankoviča postavili na Markovičevo stran ter bodo že poskrbeli, da se obtožba odkloni. Tako imamo zopet en primer in dokaz več, da je ministrska odgovornost samo na papirju.

BOLGARIJA IN SOSEDI.

Bolgarija je zopet pred notranjimi nemiri in sicer so sedaj spori med samo gospodo, ki je sedaj na vladi. Razumljivo je, da so ob takih razmerah komiti vedno bolj drzni in ob mejah se zopet zbirajo njihove čete. Grška vlada je radi tega izjavila, da je med Beogradom in Atenami že davno sklenjen dogovor, čigar bistvene in najvažnejše točke so, da jugoslovanske in grške čete pri zasledovanju bolgarskih četašev prestopajo jugoslovansko ali grško mejo brez predhodnega dovoljenja. Pa tudi glede skupne obrambe so v večji meri dogovorjeni koraki, ki obvezujejo i Jugoslavijo i Grško tudi v najresnejšem slučaju in za vsako potrebo. Z ozirom na zadnji govor bolgarskega zunanjega ministra Kalfova je treba z vso resnostjo ponovno naglasiti, da se mora neulliska mirovna pogodba v celoti izvršiti in da bosta

obe sosedni državi strogo pazile na to, da se ne bo obšla niti ena njenih določb.

V GRČIJI

je razburjenje, zopet silno narastlo, ker so se doznale nadaljne podrobnosti o monarhističnem prevratu, ki se pripravlja. Vlada je združila v Atenah močne oddelke čet in je dovolila nabiranje prostovoljcev. Republikanska stranka je nujno zahtevala, da naj bi se vršila tajna seja zbornice, v kateri naj bi se razpravljalo o monarhističnih pripravah in sklenil proglas na narod.

Ni dvoma, da so se Metaxasovi (vodja monarhistov) pristaši pripravili na to, da bi strmoglavili sedanjo vladno. Skušali so pridobiti posadko vojne ladje »Kilkis« za napad na Pirej in glavno mesto, ali posadka je obvestila vojaške oblasti o tem poizkusu. Republikanska stranka silovito napada vladno, češ, da je prepopustljiva, in zahteva, da naj se aretirajo mnogoštevilni politiki in novinarji monarhistične stranke. — Grški monarhistični listi sami zatrjujejo, da je njihova pokroviteljica rumunska kraljica.

ANGLIJA POD DELAVSKO VLADO.

Poleg priznanja Rusije je Anglija tudi drugače temeljito posegla v evropsko politiko. Zelo se zanima za notranje razmere v Madžarski, kjer grofovska vlada silno tlači delovno ljudstvo. Ogrski socialistični voditelj je bil pozvan v London in za enkrat je že padlo v vodo posojilo za Ogrsko. — Angleška vlada hoče dati tudi Indiji samostojnost in izpustila je iz zapore indijskega voditelja Gandhija, ki je bil pred 2 leti obsojen na 6 let.

V sami Angliji se pripravljajo tudi velike spremembe. Počasi se bo izvajal tudi program delavske stranke glede agrarne reforme. Vladni predsednik MacDonald je sklenil, da to stran delavskega programa najprej povsedeži. Zemljedeljski odbor delavske stranke je sklenil na svojem kongresu ob Veliki noči sprejeti načrt zakona o socializaciji vse zemlje v Angliji, po državljenju uvoza moka in mesa ter veletrgovine z mlekom. Osnuje se naj nadalje državna agrarna banka in državna elektrifikacija kmetskega obrata. Socializacije zemlje ima namen lordom odvzeto zemljo privedi v last male in srednje kmetske posesti, to je, današnjih najemnikov in »labourerjev«, kmetskih dninarjev, ki še svojih stanovanj nimajo, ampak morajo bivati v kočah, katere lord lahko podere, ako mu kaže. Stranka predlaga, da država kmetom zgradi 275.000 hiš.

RUSIJA.

Zunanji komisar Čičerin je izjavil: Pametna angleška politika je dovela do priznanja sovjetske Rusije. Ta pametni korak bo našel ravno tako močan odmev, kakor rapalska pogodba (med Nemčijo in Rusijo). Korak Italije zasluži tem večjo pozornost, ker je rimska vlada obenem s priznanjem Rusije že tudi imenovala kandidata za mesto poslanika v Moskvi, čigar imenovanje je odvisno le od ruskega privoljenja. Položaj Francije je sedaj manj ugoden, obenem pa se je zmanjšala tudi enotnost Male antante. Francija ima malo zaveznikov in ti zavezniki so večkrat v zelo neprijetnem položaju. Glede vprašanja starih ruskih dolgov in inozemske lastnine se je mogla Francija zadostno prepričati o naši moči. Potrebno je, da se francoski politiki svarijo pred taktiko ustrahovanja sovjetske vlade, sicer bodo z raznimi sredstvi prisiljeni k popustljivosti. Mi se ne damo ustrahovati. Proti nam se mora nastopiti le s stvarnostjo. Ureditev odnosov do vseh držav, ki je bila vedno naš cilj, stopa v stanje praktičnega izvrševanja.

«AVTONOMIST»-OV

hrvatski bratce, Radičev »Slobodni dom« je pred dobrim tednom zagrozil, da ob prihodnjih volitvah hrvatski radičevci pridejo na pomoč slovenskim republikancem — proti Slovenski ljudski stranki. Kdo so ti slovenski republikanci? — Že dalje časa opazujemo tajno, skritostno zvezo med Radičem in — slovenskimi republikanci okrog »Avtonomista«. Ko je ta list začel pred tremi leti izhajati, smo ga bili sprva kot sobojevnika za avtonomijo Slovenije veselili. Precej časa je bil »Avtonomist« res slovenski list. Toda polagoma se je začel za »Avtonomistom« pojavljati — hrvatski Radič. »Avtonomist« naj bi tajno in zvito pripravljaval v Sloveniji tla za Radiča in njegovo nesrečno abstinenco politiko; in ako bi Radič uspel, bi naj bila ob enem to priprava za nadvlado Hrvatov nad Slovenci — pod Radičem. Zato je »Avtonomist« prinašal navdušene članke o Radičevi osebi in njegovem političnem delovanju — prav po izvoru svojega hrvatskega tovariša »Slobodnega doma«. Istotako je poslanec Slovenske ljudske stranke — ne sicer odkrito, ampak zahrbtno napadel, kar je tem grše; med vrstami je hotel vplivati na to, da bi ljudstvo pritisknilo na naše poslance, da po Radičevem vzgledu — ostanejo doma za pečko. Najbolj se je Radičev »Avtonomist« razkrinkal zadnje mesece, ko je bil Radič na Angleškem. S kakim zaupanjem je pisal o

uspehih Radičevih v Londonu! Danes mora z Radičem priznati, da je Radič v Londonu doživel velik neuspeh: ker v Londonu so Radiču rekli: ako hoče doseči samostojnost Hrvatske v okviru Jugoslavije, naj gre za dr. Korošecem — v Beograd in tam izvojuje avtonomijo! Radič se je nazadnje, ko je videl, da res drugače ne gre, sprijaznil s to mislijo: Nastopil je pot, ki jo že vsa leta hodi dr. Korošec, pot boja za avtonomijo tam, kjer je avtonomijo edino mogoče doseči — v parlamentu. — »Avtonomist« se mora danes sramovati svojih slavošpevov Radičevi politiki.

Kljub tem neuspehom hoče »Avtonomist« v Sloveniji organizirati posebno republikansko »Udruženje slovenskih avtonomistov« in v ta namen svojim naročnikom že pred precej časa razposlal pristopne izjave. Vsak pameten človek se pri tem vpraša: Ako imamo mi v Sloveniji že avtonomistično stranko to je Slovensko ljudsko stranko, ki ne samo piše, ampak tudi dela za slovensko avtonomijo — ali je potem še treba nove politične organizacije — zato, da se slovenske moči cepijo? Sloveniji nove avtonomistične stranke res ni treba, a potreboval bi jo Radič, da spravi Slovence pod svoj vpliv! Tajna zveza »Avtonomista« s hrvatskimi radičevci je postala zvedni čas vedno bolj očita. Pred enim tednom pa jo je Radičev »Slobodni dom« sam očitno razkrij, ko grozi, da pridejo ob volitvah hrvatski republikanci na pomoč slovenskim republikancem (to je »Združenje slovenskih avtonomistov«) proti — Slovenski ljudski stranki! Slovenski republikanci se torej čutijo že močne dovolj, da dajo po Radičevem »Slobodnem domu« Slovenski ljudski stranki na znanje, da bodo ob volitvah nastopili odkrito proti njej. Mi vzamemo to bojno napoved na znanje in naši somišljeniki bodo že znali zavzeti svoje stališče napram zahrbtnemu »Avtonomistu«. Naj »Avtonomist« in njegov Radič ve: Mi se nečemo posrbiti, a tudi ne pohrvatiti! Mi nečemo srbske nadvlade nad Slovenci; ravno tako odločno pa Slovenci odklanjamo hrvatsko komando, zlasti Radičevo, pod katero bi nas rad spravil »Avtonomist«.

NAROČAJTE KNJIGE MOHORJEVE DRUŽBE!

Dobrih 14 dni še in potekel bo rok za prijavo udov Mohorjeve družbe za leto 1925. Za malenkostno svoto 20 dinarjev bodo dobili udje po štiri knjige.

Kaj je Mohorjeva družba in o njenem pomenu nam ni treba zgubljati besed. Pozna jo vsak Slovenec v najzadnji in najbornejši gorski koči. Mirno lahko rečemo, da ni zapustila nobena organizacija v novejši dobi na našem narodu tako globokih sledov, kakor Mohorjeva družba. Mohorjeva družba je bila vez, ki je vezala slovenski narod po vseh pokrajinah, koder je prebival. Mohorjeva knjiga je romala v številnih izvodih v Ameriko, med vestfalske Slovence in povsod tja, koder je bivalo večje število naših ljudi, ki jim je zarja domačih poljan še obsevala v tujini mračne misli.

Pred poldrugim letom je napravila družba korak, ki se ga je razveselil vsak njen prijatelj: poverila je uredništvo svojih knjig župniku in pisatelju Fr. S. Pinžgarju, ki pozna kakor malokdo potrebe našega naroda. Upravičeno torej lahko upamo, da bodo ravno v prihodnjih letih družbine knjige kar najboljše.

Zato nas pa mora tem bolj boleti, če vidimo, da se škoda, ki jo je napravila Mohorjevi knjigi vojna, tako počasi celi. Ob ustanovitvi je štela družba 90.512 članov, danes — po petih letih — pa samo še 43.518. To se mora popraviti!

Res je: izgubili smo desni del svojih pljuč, našo Gorisko, izgubili smo Koroško; res je tudi, da je marsikomu po vojni težje dati 20 dinarjev, nego pred vojno 2 kroni. Res je pa tudi, da vse to ne opravičuje nazadovanja števila udov v toliki meri.

Letos pa mora biti drugače. Mohorjeva knjiga mora dobiti zopet najčastnejše mesto v vsaki slovenski hiši! Svoto 20 dinarjev mora utrpeti sleherna slovenska koča; kjer pa le ne bi šlo, naj znosi to svoto več sosedov skupaj, samo brez knjig Mohorjeve družbe ne sme ostati noben naš človek, ki mu je še res kaj do slovenskega naroda. Opozorite drug drugega, da se vsakdo še pravočasno naroči na Mohorjeve knjige, prigovarjajte neodločne in omahljive k temu! Agitirajte za naročbo od osebe do osebe, od hiše do hiše. Prepričani smo, da bodo Marijine družbe, Orli, izobraževalna društva in vsi, ki so poklicani k temu, storili v tem oziru prav mnogo. Naj si razdelijo svoj okoliš po posameznih vaseh. V vsaki vasi naj prevzame določena oseba skrb, da posgltira pri vseh hišah, koder še niso naročeni na Mohorjeve knjige. Nabrane naročnike javite družbinemu poverjeniku (g. župniku ali g. kaplanu), ki mu tudi izročite obenem naročnino. Kdor pa le more, naj se vpiše kar sam pri poverjeniku med Mohorjane.

Vsi na delo za Mohorjevo družbo, našo vseslovensko kulturno ustanovo, ki more ostati skupna vez vseh Slovencev. Delujmo po dr. Krekovem navodilu: »Če dobimo človeka na cesti, ki bo rekel »Dobro dan«, odgovorimo »Bog daj«, a tretja beseda mora že biti agitacija za našo stvar, uspehi ne bodo izostali.

Prosvetna zveza v Mariboru.

Naše prireditve.

Katoliško izobraževalno društvo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah priredi v nedeljo, dne 17. februarja 1924 ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne Arnuš pri Sv. Lenartu burko: »Kakršen gospod, tak sluga« ter veseloigro »Idealna tasča«. Med odmori svira godba. — Po igri prosta zabava, šaljiva pošta itd. K obilni udeležbi vabi odbor.